

Kapitel 6

Politiska konsekvenser

Den klassiska judendomens orubbliga inställning till icke-judar påverkar starkt anhängarna, de ortodoxa judarna och dem som kan ses som deras fortsättare, sionisterna. Genom de senare når denna påverkan också staten Israels politik. Sedan år 1967 och allteftersom Israel blir mer ”judiskt”, påverkas dess politik mer av judiska ideologiska hänsyn än av sådana som hänger samman med en nyktert genomtänkt imperiepolitik. Detta ideologiska inflytande uppfattas vanligen inte av utländska experter, då dessa tenderar att strunta i eller förringa den judiska religionens inverkan på israelisk politik. Det är också därför så många av deras förutsägelser slagit fel.

Regeringskriser i Israel uppstår oftare av religiösa än av några andra orsaker, och ofta är dessa anledningar triviala. Det utrymme, den hebreiska pressen ägnar åt att diskutera de ständigt återkommande grälen mellan olika religiösa grupper eller mellan de troende och icketroende, är större än det den ägnar åt något annat ämne, utom i tider av krig eller av höjd spänning på grund av säkerhetsläget. När detta skrivs, i början av augusti 1993, är följande några av de intressantare ämnena för den hebreiska pressens läsare: Skall stupade soldater, som hade icke-judiska mödrar, få sitt sista vilorum inom ett särskilt avskilt område på de israeliska militära begravningsplatserna? Skall de judiska religiösa begravningsföreningarna, som har monopol på begravning av alla judar utom kibbutz-medlemmar, få lov att fortsätta med sin sed att omskära liken av alla oomskurna judar, innan de begraver dessa (och utan att inhämta tillstånd av de anhöriga)? Skall importen till Israel av kött som inte är kosher, en import som är inofficiellt förbjuden sedan statens tillkomst, vara i lag tillåten eller förbjuden? Det finns många fler frågor av detta slag, vilka är mycket intressantare för den israel-judiska läsekretsen än, låt säga, fredsförhandlingarna med palestinierna och Syrien.

De försök, några få israeliska politiker gjort att strunta i ”judiska ideologiska” faktorer till förmån för rena imperieintressen, har fått förödande resultat. I början av 1974 och efter Israels partiella nederlag i jomkippurkriget hade landet ett livsviktigt intresse av att hindra PLO från att öka sitt inflytande – organisationen hade då ännu inte erkänts av arabstaterna såsom den enda rättmätiga representanten för palestinierna. Den israeliska regeringen tänkte då ut en plan att stödja jordanskt inflytande på Västbanken, vilket vid den tiden var ganska avsevärt. När så kung Hussein tillfrågades om sitt stöd, krävde han en synlig motprestation. Det ordnades då att hans främste anhängare på Västbanken, schejk Jabri i Hebron, som styrde den södra delen av Västbanken med järnhand och med försvarsminister Moshe Dayans goda minne, skulle ge en bankett för spetsarna i regionen på gården framför sitt palats i Hebron. Vid banketten, given till konungens ära på hans födelsedag, skulle man offentligt hissa jordanska flaggor och så markera inledningen till en projordansk kampanj. I det närbelägna Kirjat-Arba fanns vid denna tid bara ett fåtal bosättare. Men de fick vetskap om planen och hotade president Golda Meir och Dayan att ställa till med kraftiga protester, då, som de såg det, hissning av en icke-judisk statsflagga inom landet Israel stred mot den heliga princip som sade att detta land 'tillhörde' judarna och inga andra. Enär alla sionister antagit denna princip, måste regeringen vika för bosättarnas krav och beordra schejk Jabri att inte låta hissa några jordanska flaggor. Mycket förödmjukad inställde schejken banketten. Och vid Arabförbundets möte i Fez strax därefter röstade kung Hussein för erkännande av PLO såsom enda företrädare för palestinierna. Beträffande de pågående förhandlingarna om palestinskt ”självstyre” påverkas de flesta israeliska judar av sådana judiska ideologiska hänsyn mer än av några andra slags hänsyn.

Denna betraktelse över israelisk politik med analys av den klassiska judendomen måste utmynna i slutsatsen att sådana analyser av Israels politiska handlande, som inte framhåller det egenartade i att Israel är "en judisk stat", måste slå fel. I synnerhet är det oriktigt att lättvindigt jämföra Israel med andra fall av västerländsk imperialism eller bosättningsstater. Under apartheidregimen var Sydafrika officiellt delat i det land (87 procent) som "tillhörde" de vita och det land (13 procent) som officiellt sades "tillhöra" de svarta. Dessutom grundades officiellt suveräna stater, de så kallade bantustanerna, som utrustades med alla suveränitetens symboler. "Den judiska ideologin" däremot kräver att ingen del av landet Israel får erkännas "tillhöra" icke-judar och att inga suveränitetssymboler, som till exempel jordanska flaggor, får hissas officiellt. Principen om friköpet av landet kräver att idealt sett allt land, inte bara exempelvis 87 procent, skall med tiden friköpas, det vill säga ägas av judar. "Den judiska ideologin" förbjuder denna mycket behändiga imperialistiska princip, som redan romarna kände, som så många andra världsliga imperier tillämpat och som lord Cromer bäst formulerade: "Vi styr inte Egypten, vi styr dem som styr Egypten." Den judiska ideologin förbjuder ett dylikt erkännande. Den förbjuder också en skenbart respektfull hållning till några som helst "icke-judiska styresmän" inom landet Israel. Hela apparaten med lydkungar, sultaner, maharadjaer och hövdingar eller, i nutiden, med beroende diktatorer, som visat sig så behändiga i andra fall av imperiebyggande, är obrukbar för de israeliska ledarna inom något område som anses utgöra del av landet Israel. Den oro för att erbjudas "ett bantustan" som palestinier ofta uttrycker är alltså helt grundlös. Endast om många judiska liv går till spillo i krig, såsom hände både år 1973 och åren 1983–1985 efter kriget i Libanon, är ett judiskt tillbakadragande tänkbart, eftersom detta då kan rättfärdigas med principen att judiska liv är heligare än andra hänsyn. Vad som inte är möjligt, så länge som Israel förblir "en judisk stat", är att Israel beviljar en låtsad men likväl symboliskt verklig suveränitet eller ens verkligt självstyre åt icke-judar inom landet Israel av blotta politiska skäl. Israel är liksom vissa andra länder en exklusivistisk stat, men Israels exklusivism har sin egenart.

Det kan antas att "den judiska ideologin" påverkar också en betydande del, kanske flertalet, av judarna i församlingen. Det faktiska genomförandet av den judiska ideologin förutsätter att Israel är starkt, men denna styrka förutsätter också till betydande del det stöd som diasporajudarna, framför allt de i Förenta staterna, skänker Israel. Bilden av diasporajudarna och deras attityder till icke-judar skiljer sig helt från den klassiska judendomens hållning, som jag tidigare beskrivit. Denna skillnad är mest framträdande i engelskspråkiga länder, där man också regelbundet möter de mest omfattande falska framställningarna av judendomen. Situationen är värst i Förenta staterna och Kanada, de två stater som starkast stöder Israels politik, däribland sådan politik som på de mest flagranta sätt kränker icke-judars grundläggande mänskliga rättigheter.

När man betraktar Förenta staternas stöd åt Israel, icke i abstrakta begrepp utan i de konkreta detaljerna, framgår att detta stöd inte går att förklara enbart som ett följd av amerikanska imperieintressen. Det starka inflytande, som det organiserade judiska samfundet i Förenta staterna övar till stöd för Israels politik, måste man ta i beaktande, om man vill förklara den mellanösternpolitik den amerikanska regeringen fört och alltjämt för. Detta fenomen är ännu mer märkbart i fråga om Kanada, vars intressen i Mellanöstern inte kan anses viktiga, men vars lojalitet mot och engagemang för Israel rentav är större än Förenta staternas. I båda dessa länder (och även i Frankrike, Storbritannien och många andra stater) stöder judiska organisationer Israel med samma slags lojalitet som kommunistpartier under så lång tid visade Sovjetunionen. Även många judar, som förefaller vara engagerade i försvaret av mänskliga rättigheter och som i andra frågor hyser åsikter som avviker

från de gängse, visar prov på anmärkningsvärt totalitära åsikter i frågor rörande Israel och står i främsta ledet i försvaret av all officiell israelisk politik. Det är välkänt i Israel att den chauvinism och fanatism till stöd för Israel som de organiserade diasporajudarerna uppvisar är betydligt starkare (i synnerhet efter år 1967) än den chauvinism den israeliske juden i genomsnitt företer. Denna fanatism är särskilt utpräglad i Kanada och i Förenta staterna, men jag skall rikta in mig på det senare landet. Noteras bör vidare att vi också finner judar vilkas åsikter om Israels politik inte skiljer sig från dem som det övriga samhället hyser (med vederbörlig hänsyn tagen till skillnader som betingas av geografiska faktorer, inkomst, samhällsställning och så vidare).

Varför skall en del amerikanska judar ge prov på chauvinism, som ibland går till ytterlighet, och andra inte? Vi bör börja med att iaktta den roll i samhället och alltså även i politiken som innehålls av de exklusivistiska judiska organisationerna: de sammanslutningar som av princip inte släpper in några icke-judar. (Denna exklusivism står i roande kontrast till deras jakt på och fördömande av de mest obetydliga icke-judiska organisationer som vägrar släppa in judar.) De som kan kallas "organiserade judar" och som tillbringar sin mesta tid utanför arbetet i sällskap med andra judar, kan antas hålla fast vid den judiska exklusivismen och bibehålla den klassiska judendomens inställningar till icke-judar. Under rådande omständigheter kan de inte öppet visa dessa attityder mot icke-judar i Förenta staterna, där icke-judar utgör mer än 97 procent av befolkningen. De håller sig skadeslösa för detta genom att visa sin verkliga inställning i stödet för "den judiska staten" och den behandling denna stat låter icke-judarna i Mellanöstern röna.

Hur kan vi annars förklara den entusiasm så många amerikanska rabbiner visade i sitt stöd för, låt säga, Martin Luther King, om vi ställer detta mot deras ointresse för palestiniernas rättigheter, ja också dessas mänskliga rättigheter? Hur kan vi annars förklara den skriande motsägelsen mellan den klassiska judendomens inställning till icke-judar – däribland stadgan att man inte får rädda livet på dessa, annat än då det är till judars fördel – och det stöd amerikanska rabbiner och organiserade judar ger de svarta i dessas kamp för sina rättigheter? Martin Luther King var ju icke-jude, och detsamma gäller de flesta amerikanska svarta. Även om endast de konservativa och ortodoxa judarna, som tillsammans utgör majoriteten av organiserade amerikanska judar, anses hysa dylika åsikter om icke-judarna, har den andra delen av den amerikanska organiserade judenheten, reformjudarna, aldrig motsatt sig de förstnämnda. Dessutom, anser jag, visar sig även de reformerade vara ganska mycket påverkade av de konservativa.

I själva verket är det lätt att förklara denna skenbara motsägelse. Vi bör komma ihåg att judendomen, särskilt i sin klassiska form, är totalitär till naturen. Anhängare av andra totalitära ideologier i vår tid betedde sig inte annorlunda än Amerikas organiserade judar gjort. Stalin och hans anhängare tröttnade aldrig på att fördöma diskrimineringen av Amerikas eller Sydafrikas svarta, allra minst vid den tid sovjetstaten begick sina värsta brott mot de egna medborgarna. Den sydafrikanska apartheidregimen var oförtröttlig i att brännmärka kränkningar av mänskliga rättigheter som kommunistiska eller andra afrikanska regimer gjorde sig skyldiga till, och detsamma gällde denna regims anhängare i andra länder. Man kan ge många liknande exempel. Kampen för demokrati eller mänskliga rättigheter är därför meningslös eller rent av skadlig eller bedräglig, om den inte börjar med självkritik och med kampen för mänskliga rättigheter åt de människor som den egna gruppen kränker. Varje gång en jude ger sitt stöd för mänskliga rättigheter i allmänhet och inte samtidigt ger sitt stöd för mänskliga rättigheter åt de icke-judar som "den judiska staten" nekar sådana rättigheter, handlar han lika bedrägligt som när stalinisten gav sitt stöd för mänskliga rättigheter utanför sovjetsystemet. Den skenbara entusiasm, amerikanska

rabbiner eller judiska organisationer ådagalade i Förenta staterna på 1950- och 1960-talen till stöd för de svarta i sydstaterna, var motiverad endast av hänsyn till det judiska egenintresset liksom det kommunistiska stödet åt samma svarta. Syftet var i båda fallen att försöka erövra det svarta samhället politiskt, i det judiska fallet för att erhålla ett okritiskt stöd åt Israels politik i Mellanöstern.

Alltså: Det verkliga prov, som både judarna i Israel och de i försakingringen nu ställs inför, är provet på deras förmåga av självkritik, som måste innefatta en kritik av det judiska förflutna. Det viktigaste i en sådan kritik måste bli en ingående och ärlig granskning av den judiska inställningen till icke-judarna. Detta motsvarar vad många judar med all rätt krävt av icke-judarna: granska ert eget förflutna och bli medvetna om den diskriminering och de förföljelser ni har utsatt judarna för. På de senaste 40 åren har antalet icke-judar som dödats av judar varit vida större än antalet judar som dödats av icke-judar. Också den förföljelse och diskriminering mot icke-judar, som "den judiska staten" förövat med stöd av organiserade judar i försakingringen, har varit oerhört mycket större än det lidande judefientliga regimer utsatt judar för. Kampen mot antisemitismen (och alla andra former av rasism) får visserligen aldrig upphöra. Men kampen mot den judiska chauvinismen och exklusivismen, en kamp som måste innefatta en kritik av den klassiska judendomen, är numer av lika stor eller större betydelse.

Ovanstående text utgör kapitel 6 av Israel Shahaks bok *Judisk historia, judisk religion – tyngden av tre tusen år*. Utgiven år 1996 av Foinix Förlag. Engelska originalets titel: *Jewish History, Jewish Religion – the Weight of Three Thousand Years*. Bemyndigad översättning av Lars Adelskog.

Copyright © svenska översättningen Lars Adelskog 1996.